

ինքն, Աւետարան կարդալ, խնկարկել, ետլն, բայց չեն կրնար վերաբերում ընել: Սովորութիւն չկայ որ օրիորդներ կատարեն սարկաւազի յատուկ յիշեալ պաշտօնները: Կայ բացառիկ պարագայ մը: Կանոնաց վանքերու՝ կուսաստաններու մէջ, ուր Ս. Պատարագի սպասաւորողները ամբողջ իրական սեւէ են, կը գտնուին նաև ձեռնադրուած սարկաւազուիներ, որոնք կրնան իրենց եկեղեցիին մէջ կատարել սարկաւազի վերաբերեալ բոլոր պաշտօնները:

Ն. Վ. Պ.

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԵՒ ԺՈՂՈՎԱԿԱՆ

Մարտ 20 — Ապրիլ 25, հինգ եօթնակներու ընթացքին եօթը անգամներ գումարուեցաւ Ս. Աթոռոյ **ՏԵՐԻՆ ԽՈՐՀՈՐԴ**, եւ զրադեցաւ վանական, զբարոցական, տեսական, ժողովրդական եւ մատակարարական գործոց վերաբերեալ տնօրինութիւններով, իսկ իբրեւ Կրօն. Ասեան հինգ անգամ զրադեցաւ ամուսնական, ժառանգական եւ կառկային գործերով:

Մարտ 22 ի զԶ. օրը, ի դիմաց Ս. Պատրիարք Հօր Տ. Նորայր եւ Տ. Սիոն վարդապետներ ներկայ գտնուեցան Ե. Ք. Ը-ի գումարման, որ տեղի ունեցաւ Նոյն ընկերութեան ակումբին մէջ:

Մարտ 24 ի եԶ. օրը, Ս. Պատրիարք Հօր այցելեցին Հարութրաի ամբիկեան Համալսարանի ուսուցիչ եւ մատենադարանագետ հայագէտ **ԲՐՈՃ. ՊԵՂԷ** եւ **ՏԻԼԻՆ** Նիւ:

Մարտ 25 ի ուր. օրը, Ս. Պատրիարք Հօր այցելեց հանգ. ազգ. գործիչ Մ. Բորթուզալեանի որդին դատաւոր **ՎԱԽԱՆ Յ. ԲԱՐՍՈՎԱԿԱՆ** եւ իր **ՏԻԼԻՆ**ը:

Մարտ 26 ի շաբաթ օրը, եզրկատսի **Վ.Ե. ԶՈՒԼԱՏ ԲԱԳՍԱՆՈՐԻ ԺՆՆՂԵԱՆ ԶԱՐԵԿԱՐՃԻՆ** առթիւ, Ս. Պատրիարք Հայրը, ընկերակցութեամբ Թարգման Տ. Պարգեւ վարդապետի եւ դիւանապետ Պ. Նուրիանի, շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ եզրկատսիան Հիւպատոսարանը:

Նոյն օրը, կէս օրէ վերջ, Ս. Պատրիարք Հօր այցելեց Պաղեստինի իսլամաց կրօնապետ **ՄԵՃ ՄԻՒՃԵՐԻՆ**, ընկերակցութեամբ երկու կրօնաւորներու:

Մարտ 28 ի ըԶ. օրը, Ս. Պատրիարք Հօր այցելեց Զ. Բ. Ընդհ. Միութեան շրջանային բնիչ **Պ. ՄԻԲ. ՍԵՂՄԱՅԻԱՆ**:

Մարտ 29 ին զԶ. օրը, Ս. Պատրիարք Հայրը, ընկերակցութեամբ Տ. Մեսրոպ եւ Տ. Մկրտիչ Սըր-

բազաններու եւ Տ. Դէորգ, Տ. Մուշեղ, Տ. Դաւիթ եւ Տ. Պարգեւ վարդապետներու, գատկական շնորհաւորութեան այցելութիւն տուաւ Լատին Պատրիարքարանին եւ Յրանչիական Միաբանութեան Մեծաւորին, եւ երկու տեղերն ալ ընդունուեցաւ մեծաւորներով: Իսկ պատր. փոխանորդ Տ. Մկրտիչ Սրբազան յետոյ, ընկերակցութեամբ Տ. Մուշեղ եւ Տ. Պարգեւ վարդապետներու, այցելեց անկիւրան Եպիսկոպոսարանին, Սիոնի գերման կաթողիկոսներու ննջումն Ս. Կուսի վանքի միաբանութեան, Հայ կաթողիկոսներու եւ Յոյն կաթողիկոսներու վանքերը:

Մարտ 30 ի զԶ. օրը, Ս. Պատրիարք Հօր այցելեց Դպտններ Տ. **ԲԱՍԻԼԻՍ ՆԱՍ.**, իր եզրկատսին վերադարձին առթիւ, եզրկատսի իրենց **ԱՍԵՆ. Տ. ՅԱԿԻՄԵՆԷԱ ՊԱՏՐԻԱՐԿԻՆ** եղբայրական ողջոյնները բերելով: Տ. Բասիլիոս Սրբազան այս առթիւ Ն. Ամենապատուութեան ընծայ էր բերած փրկարէ ասայ մը:

Ապրիլ 1 ուր. օրը, Ս. Պատրիարք Հօր այցելեց **ՎԱՍԷՄ. ՏԻԼԻՆ ԱՆՆԱ ՊԱՐՈՒՍ ՂԱՅԻ** փառաւ, եզրկատսէն: Ն. Ամենապատուութիւնը պատուով ընդունեց հայրենատէր Տիկինը, ընկերակցութեամբ Տ. Մեսրոպ եւ Տ. Մկրտիչ Սրբազաններու եւ դիւանապետ Պ. Նուրեանի:

Ապրիլ 8 ի ուր. օրը Ս. Պատրիարք Հօր այցելեց եզրկատսի եւ Սուտանի անկիւրան Եպս. **ԴԵՐ. Տ. ԼՈՒԻՍ**, ընկերակցութեամբ Երուսաղէմի անկիւրան փոխանորդին եւ կանոնիկոս Զ. Պրիմէնի: Ընդունելութեան, որ եղաւ շատ սիրալիր, ներկայ գտնուեցան Տ. Մեսրոպ եւ Տ. Մկրտիչ Սրբազաններ եւ Տ. Մուշեղ, Տ. Տրդատ, Տ. Դաւիթ եւ Տ. Պարգեւ վարդապետներ: Տ. Կուրի Սրբազան այս առթիւ գոհացուցիչ տեղեկութիւններ հաղորդեց մասնաւորապէս Սուտանի Հայ գաղութին մասին:

Նոյն օրը, կէս օրէ վերջ, Սրբազան Պատրիարքը փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Դեր. Կուրի Սրբազանի, Անկիւրան Եպիսկոպոսարանին մէջ, ընկերակցութեամբ Տ. Կիւրեղ եւ Տ. Պարգեւ վարդապետներու:

Ապրիլ 11 ի ըԶ. օրը, Ս. Պատրիարք Հայրը, ընկերակցութեամբ Տ. Կիւրեղ վարդապետի, ներկայ գտնուեցաւ Պաղեստինի Արդարութեան Վսեմ. Նախարարի տարեկան Քէյսեղանին, որուն ներկայ էին Վսեմ. Բարձր Գովիսէրը, բոլոր Հիւպատոսները եւ հոգեւոր պետերը եւայլն:

Ապրիլ 12 ի զԶ. օրը, Ս. Պատրիարք Հայրը, Լուսարարապետ Տ. Մեսրոպ Սրբազան, կալ. տեսուչ Տ. Դէորգ վրդ.ի եւ դիւանապետ Պ. Նուրեանի գնաց **ԵՐԻՒՎ**, պաշտօնապէս ընդունելու համար այն գետինը, զոր կառավարութիւնը, ուրիշ պատրիարքարաններու հետ մեզ եւս արամադրած էր **ՅԱՐԳԱՆԱՆԻ** արկին վրայ, մերձաւոր ապագայի մը մէջ հոն շինելու համար հայկական սրբավայր մը:

Ապրիլ 16 ի ըԶ. օրը, Դուռպան Պաշտմի տօնին առթիւ, Ս. Պատրիարք Հայրը շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Պաղեստինի իսլամներու Մեծ-Միւֆթին, ընկերակցութեամբ Տ. Մկրտիչ Սրբազանի եւ Տ. Դաւիթ եւ Տ. Պարգեւ վարդապետներու: Իսկ Տ. Մկրտիչ Սրբազան եւ Տ. Պարգեւ վրդ.

այցելեցին յետոյ քաղաքապետ պէյին եւ ուրիշ իսլամ երեւելիներու։

● Ապրիլ 21 ի եջ. օրը, Վսեմ. Ռսկան Պէյ Մարտիկեան ժամանեց Երուսաղէմ. քարգման Տ. Պարգեւ վրդ. եւ հիւրընկալ Տ. Գարգին վարդապետ, յանուն Ս. Պատրիարք Հօր, ղիմաւորեցին ղինքը կայարանը եւ առաջնորդեցին ի Ս. Աթոռ։

● Ապրիլ 26 ին, գշ. օր, Հոգ. Տ. Տիրան վրդ. վերադարձաւ Սուտանէն, իր առաքելութեան մասին՝ թերթիս յաջորդ թիւով։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԵՒ ԲԵՄԱԿԱՆ

Մեծ Պահօց ամբողջ ընթացքին, Ս. Աթոռոյս մէջ եւ ի Ս. Յարութիւն, ի Բեթլեհէմ, ի Գեթսեմանի, ի Ս. Փրկիչ, ի Ս. Հրեշտակապետ, եայլն, եկեղեցական, աւանդական եւ իրաւական ս. պատարագները, պաշտամունքներն ու արարողութիւնները կատարուեցան կանոնաւորութեամբ եւ վայելուչ շուքով։ Հարաւր երկիցս, գշ. եւ եջ. երեկոները տեղի ունեցաւ Եկեղեցի ժամերգութիւն, միշտ ի ներկայութեան խուռն բաղմութեան. ամէն գշ. երեկոյ քարոզեց Ս. Պատրիարք Հայրը։ Իսկ գշ. եւ ուր. առաւօտները կատարուեցաւ Արեւագալի հանդիսաւոր ժամերգութիւն. գշ. օրերը՝ քաղաքի եւ վանքանակ ժողովուրդի պարզական մանկանց եւ ուր. օրերը ժառանգաւոր աշակերտներու երգեցողութեամբ։

● Մարտ 22 ի գշ. երեկոյեան Ս. Յակոբայ Մայր տաճարին մէջ քարոզեց Ս. Պատրիարք Հայրը, նիւթ առնելով Հռոմայեցւոց Թղթի ԺԲ. զլուխէն, բացատրեց թէ քրիստոնէական կեանքը պարտականութեան կեանքն է, փոխանակ արեան զօհին, զոր կը յանձնարարէր հին ուխտ տնտեսութիւնը, Աւետարանը մեզի կը հարկադրէ խօսուցն պատգով կամ կենդանի պատարագը, որ կեանքը մշտական նուիրումի վերածելու խորհուրդն է ինքնին. պարզեց թէ որպէսզի մարդ կարենայ այդպիսի պարտութեան մը վերածել իր կեանքը, պէտք է որ ինքզինքը կարենայ ենթարկել Աստուծոյ իրեն բաշխուած շնորհաց ներգործութեանը, զգաստ հոգւով՝ այսինքն առանց անձնահաճ խրոխտանքներու. վասնզի ինչ որ իրեն կարողութիւն կը զգանք մեր մէջ, շնորհն է այն, Աստուծոյ ընդունուած. այդ կարողութիւնը կամ շնորհը մեր կոչումն իսկ է, զոր գործադրելու պէտք է ձեռքով, անտրտունջ այլ մշտաջան տքնութեամբ։

● Մարտ 26 ի շարաթ առաւօտուն, Ս. Կիրիկեան տոնին առթիւ, ս. պատարագը մատուցուեցաւ Ս. Ստեփանոսի մատրան մէջ, Երուսաղէմի հայրապետ Ս. Կիրիլի նուիրուած սեղանին վրայ, որուն ներքեւ աւանդութիւնը կը ցուցնէ յիմափոր այն աւաղանը, որուն մէջ կատարուեցան Երեման խաչի օրը իր ձեռքով կատարած մկրտութիւնները։ Պատարագիչն էր Տ. Մուշեղ վրդ.։

● Մարտ 27 ի կիրակի առաւօտուն ժամերգութիւնը կատարուեցաւ Ս. Յակոբայ Մայր տաճարին մէջ, իսկ պատարագը՝ ի Ս. Հրեշտակապետ. ժամաբարն էր Տ. Պարգեւ վրդ.։ Քարոզեց Տ. Դաւիթ վրդ., որ խօսելով օրուան խորհուրդին առթիւ, ներկայացուց կորսուած զրամին, կորսուած ոչխարին եւ անառակ օրդիին առակներուն պատկերները եւ բացատրեց Աստուծոյ սիրոյն անհաս մեծութիւնը մարդուն համար, որ, իբրեւ արժէք, իբրեւ կեանք եւ իբրեւ հոգի, իր անկորնչական նշանակութիւնը ունի աստուածային բարութեան առջեւ. եւ զգացուց թէ միայն այս մտածումը պէտք է ամենէն մեղաւոր սիրտին մէջ ալ անշէջ պահէ վերլուծեան յոյսը։

● Մարտ 29 ի գշ. ի եկեղեցին Ս. Պատրիարքը քարոզեց Ս. Յակոբայ Մայր տաճարին մէջ. նիւթ առնելով Գ. Աւետարանէն՝ Յովհաննէս Մկրտիչի նայեցեալ ընդ Յիսուս՝ առէ, Անա Գառն Աստուծոյ խօսքէն, նկարագրեց հոգեւից տպաւորութիւնը՝ զոր Յիսուսի անձն իսկ պէտք է գործած ըլլայ իր ժամանակակիցներուն վրայ. այս ներկայացուց Աւետարանը, իբրեւ Յիսուսի բուն հարազատ պատկերը, բայց ամենէն աւելի իբրեւ Փրկիչին կենդանագիր պատկեր մատնանշեց ճշմարիտ հաւատացեալին կեանքը, որուն մէջ ստուգապէս Քրիստոս է որ կը նկարուի, առաքելական բացատրութեան համեմատ (Գաղ. Գ. 19), եթէ Ս. Հոգիին շնորհը կարենայ հոն գտնել մաքուր ընդունարան մը բարի ներգործութեանց։

● Ապր. 2 ի չր. կէսօրէն ետքը Միարանութիւն եւ աշակերտք զացին Համարաձման լեռ, ուր, ըստ աւանդական սովորութեան եւ իրաւանց, կիրականացան ժամերգութիւն, իսկ գիշերուան առաջին պահուն՝ կատարուեցաւ գիշերային եւ առաւօտեան ժամերգութիւն եւ ս. պատարագ մատուցուեցաւ բուն Համարաձման սրբատեղւոյն վրայ եւ վերադարձան կէս գիշերին։

● Յաջորդ առաւօտուն, ապր. 3 ի կիր., Ս. Պատրիարքի նախագահութեամբ, ամբողջ Միարանութիւն եւ աշակերտք եւ խուռն ժողովուրդ, հանդիսական զնացքով զացին Համարաձման լեռ, ուր վրանի ներքեւ պաշտամունք կատարուեցաւ, եւ Տ. Գեորգ վրդ. մատոյց հանդիսաւոր պատարագ, իսկ Տ. Սիոն վրդ. խօսեցաւ, օրուան խորհուրդով, Տնտեսի առակին վրայ քարոզ մը, որուն ամփոփումը ներկայ թիւիս մէջ հրատարակուած է։

● Ապր. 5 գշ. ի եկեղեցին, քարոզեց Ս. Պատրիարք Հայրը. նիւթ առաւ Ա. Կորնթ. ԺԳ. զլուխէն, վերլուծելով սիրոյ այդ չքեղ էջը, պանծացուց այդ աստուածային առաքինութեան մեծութիւնը, իբրեւ ներշնչութիւն արդի հոգւոյ եւ մտքի մեծագործութեանց, որոնք ըլլաւորտնէական կեանքը փառաւորած են իրենց հոյակապ արդիւնքներով։

● Ապր. 9 ի չր. երեկոյեան, Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ, ամբողջ Միարանութիւնը Հրաւիրաւով մուտք գործեց ի Ս. Յարութեան տաճար։

թիւն, ուր Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ կատարուեցաւ կիրակամուտի ժամերգութիւնը:

● Յաջորդ օրը, ապր. 10-ի Գառաւորի կիրակին, գիշերային և առաւօտեան ժամերգութիւնները կատարուեցան Ս. Յարութեան տաճարին նոյն Ս. Լուսաւորիչ հայկական եկեղեցիին մէջ, իսկ ս. պատարագը մեծահանգէս կերպով կատարուեցաւ Քրիստոսի Ս. Գերեզմանին վրայ, պատարագիչն էր, ըստ սովորութեան, Ս. Պատրիարք Հայրը, որ և քարոզեց, օրուան խորհուրդին համեմատ, ազօթքի կարեւորութեան վրայ, բացատրեց թէ ազօթքի իղձը, որ կրօնական զգացումին գիտակցութիւնը կը շնչտէ մարդուն մէջ, հոգիին կամ հոգեկան կյանքին զարթոյթումի պահն է բանաւոր էակին մէջ, թէ ազօթքը ամենէն բարացուցական գիծն է մարդուն հոգիին: շնչտեց ստիպողականութիւնը մշակումին այդ զգացումին, որ, իր պարզագոյն ձևին մէջ ուրիշ բան չի նշանակեր, եթէ ոչ մարդուն մըշտական և կենդանի հաղորդակցութիւնը իր խոչալին հետ — Պատարագէ վերջը, նախագահութեամբ Ս. Պատարագիչին եկեղեցական թափօրը երիցս դարձաւ Ս. Գերեզմանին շուրջը:

● Ապր. 12 գշ.ի եկեղեցին Ս. Պատրիարքը քարոզեց. նիւթն էր երկու այլի կիները. մին՝ Աւետարանով անմահացած տիպարը, որ սրտանուէր սիրոյ գաղափարին անձնաւորումը մնաց քրիստոնէական բարոյականին մէջ, միւսը՝ ազգ. եկեղ. պատմական աւանդութեան ներկայացուցած այն բարի հայունին, որ տասն և հինգ տարիներ ամէն օր հաց մը կը ձգէր խորվիրապէն ներս, որպէսզի Լուսաւորիչը անտուաղ չմեռնի: Աւելի երկարօրէն նկատի առաւ երկրորդ գէմքը, յիշեցնելով Լուսաւորչի մուտն ի վիրապի տունը, և անոր մէջ մատնանշեց խորհրդանշանը հայ կնոջ դերին՝ իր եկեղեցիին այսինքն իր ազգին բարոյական կեանքին պահպանութեան և մշակման գործին մէջ:

● Ապր. 17-ի Գալսեան կիրակիին, Ս. Փրկիչ եկեղեցիին մէջ պատարագեց Տ. Յակոբ Վարդապետ Բարդուղէ Տ. Հայկազուն Վարդապետ, և, նիւթը առնելով օրուան շարականէն, բացատրեց Քրիստոսի աշխարհ, երուսաղէմ և վերջին գալուստներու եռակի խորհուրդը, որուն նպատակն էր մարդուն հոգեկան փրկութիւնը, բացատրեց նաև թէ քրիստոնէին վերաբերմունքը այն պէտք է լինի Քրիստոսի գալստեան դադափարին հանդէպ, ինչ որ կը լինի իր բարոյական տկարութիւնը զգացող մեղաւորին գիտակցութիւնը արգարութեան և ճշմարտութեան գաղափարին հանդէպ. զի մարդուն բուն մեծութիւնը կը կայանայ իր մեղանշանականութեան զգացումին և փրկանաւորութեան իղձին և յայտին մէջ:

● Ապր. 23-ի չր. երեկոյին (Ճաղկազարդի կիրակամուտ՝ ըստ Հին Տոմարի), Ս. Պատրիարքի նախագահութեամբ հանդիսական գնացք կա-

տարուեցաւ ի Ս. Յարութիւն, ուր, Ս. Գերեզմանին վրայ պատրիարքական և միաբանական ուխտի կատարումէն վերջ, հայկական Գողգոթայի սրբավայրին մէջ պաշտուեցաւ կիրակամուտի ժամերգութիւնը:

● Յաջորդ առաւօտուն, ժամերգութիւն կատարուեցաւ Ս. Յարութեան տաճարի նոյն սրբավայրին մէջ, ուր պատարագեց Տ. Վրթանէս Վարդապետ. քարոզեց Ս. Պատրիարք Հայրը. նկարագրեց Քրիստոսի մուտն երուսաղէմ իրր թագաւոր խաղաղութեան և ժողովուրդին խնայարժան կատարելուն սրտագգած խանդավառութիւնը զինքն ընդառաջած ատեն: Բացատրեց այդ այցելութեան նպատակը, իրիւ լրումն վերկազորմութեան խորհուրդին: Ներկայացուց Աւետարանը իրիւ այդ աստուածային այցելութեան յաւերժացումը մարդկութեան մէջ, շնչտեղով մասնաւորապէս այն պարագային վրայ թէ կեանքին արժէքաւորումը կախում ունի այդ մշնջնաւորութեան այցին նկատմամբ մարդոց կողմած ըմբռնումէն: — Ս. Պատարագէն վերջ, Յայնրէն յետոյ, մենք կատարեցինք մեծահանգէս թափօր, երկցս դառնալով Ս. Գերեզմանին շուրջը, հետևորդութեամբ Ղպտիններու և Աստիներու — Յետոյ, Միաբանութիւն և Ժառանգաւորք հոգեւոր երգեցողութեամբ ելան պատրիարքարան, ուր Ն. Ամենապատուութիւնը օրհնեց ամէնքը: — Երեկոյին, Ս. Յակոբայ Մայր Տաճարին մէջ տեղի ունեցաւ Դանբաղէի պատկառելի կատարողութիւնը և բազմաթիւ վարագոյրներու բացումը սրտագգաւ արարողութիւնը, որ Ս. Աթոռիս սեփական բարեպաշտական սովորութիւններէն մին է:

● Ս. Աթոռոյս Դիւանին մէջ շնորհակալութեամբ և օրհնութեամբ արձանագրուած են հետեւեալ բարեպաշտական նուիրատուութիւնները: — Պոսթոնէի Գիթլիցի Տիկ. Բարիոն Յարութեան, Ս. Զատիկի առթիւ, մոմագին, Տօլար 25.— Միրոնէն (Մէս.) Տէր և Տիկին Յովհաննէս Պաղտասարեան, մոմագին, Տ. 15.— Լօրէնէն Տիկ. Մարիամ Յ. Արապեան մէկ թրք. կազի-ոսկի, և մոմագին Տ. 5.— Տիկ. Փառնանմ Պարոսեան, իւզագին Ս. Յարութեան Տաճարին համար Տ. 5.— Սուրբ-Սիրիէն Տիկ. Աստղիկ Գարակիւցեան, իւզագին, Տ. 10.— Պարսկա-Հնդկաստանի Հայ եկեղեցիներու մէջ 1928-1931, չորս տարիներու ընթացքին ի նպաստ Ս. Աթոռոյս հաւաքուած Դանճանակադամ, Սթերլին, 12.— Նգիպտոսէն Հիւրարար քաղաքի գանձուելով Ս. Յակոբ այցելող Վսեմ. Տիկ. Աննա Պուրոս Ղալի Փաշայ, Գ. Ո. 10.— Կ. Պոլսէն Տիկ. Աննա Բարսեղեան, պատարագուց, Գ. Ո. 3.— Կարենի Տիկին Մարիամ Պապիկեան, պատարագուց, Ս. Գերեզմանին վրայ, Ա. Ո. 5:—

ԳՊՐՈՑԱԿԱՆ ԵՒ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ

Նոր կարգադրութեանց հետեւանով, Ս. Պատրիարք Հայրը, որ արդէն յունուարէն ի վեր սկսած էր տւանդել քանի մը դասեր, ուրիշներ եւս ստանձնեց ապրիլի սկիզբէն. այնպէս որ իր շաբաթական դասերուն թիւն է այժմ եօթը ժամ:

Յայտնուած փափաքի մը վրայ, Տնօրէն ժողովոյ ստեղծարար, ներկայ ամիսէն կազմուեցաւ հայերէնի եւ կրօնի ուսման դասարան մը, որուն կը հետեւին մասնաւորապէս բաղաճայն պատանիներ, որոնք վաղուց օտար վարժարան յաճախելուն համար զրկուած էին մայրենի լեզուի եւ եկեղեցւոյ ուսումներէն: Այս դասերը, որոնց կը հետեւին զանազան օտար լեզուներէ: Իր երեսուն աշակերտներ, ստանձնած են Տ. Սիմոն եւ Տ. Հայկազուն վարդապետներ: Դասախօսութիւնք սեղի կ'ունենան վանքի երջանակին մէջ, Քարգանջաց վարժարանը, շաբաթ օրերը, կէսօրէ վերջ:

Վսեմ. Դաւոթ Կիւլլէկեանի Մասնադպրանքը փոխադրուեցան, հոգեւոյ Դուռնան Ս. Պատրիարքի գիւրեմուն ֆով, վանուցս եւ վարժարանի երեք զտարաններուն բոլոր հիմն եւ նոր զիւրերը, եւ ընդհանուր դասատուութի գործը պիտի կատարուի ընդհուպ:

Ս. Պատրիարք Հայրը եւ Մեսրոպ Սրբազան ապրիլ 5ի Գ. օրը այցելեցին Բաղաճայն Դոմինիկեան Հայց Մասնադպրանք:

Ապրիլ 13ի Գ. օրը, Ս. Պատրիարքը մեծ մասամբ անցուց վարժարանին մէջ եւ մասնակցեցաւ օտարազգաց դասարանի զերեկի նախն:

Ս. Պատրիարքը, ընկերակցութեամբ Տ. Սիմոն, Տ. Հայկազուն եւ Տ. Ջոզֆ վարդապետներու, երկիցս այցելեց Դոմինիկեանց վանատունը, եւ, ապրիլ 13ին ներկայ եղաւ Հ. Լակրանժի քանախօսութեան, որուն հետքն էր Կէօրէի կրօնը. ի կ'ապրիլ 20ին՝ Հ. Գարիբի քանախօսութեան, որուն հետքն էր Անտոնիա աշտարակին ճննական տեղադրութիւնը:

Միեւնոյն օրը, ապրիլ 20ին, առաւօտեան, Տ. Դաւիթ, Տ. Սիմոն եւ Տ. Ջոզֆ վարդապետներու հետ Ն. Ամենապատուութիւնը, զնաց Պաղեստինի հիւսիսակողմը, Նապոլիսի երջանին մէջ հին Սամարիան, եւ Հերովդէս Մեծի օրով ի պատիւ Օգոստոս կայսեր Սերասիա կոչուած բաղաճայն աւերակները տեսնելու: Հրաւերը եղած էր Հարվրէի Ամերիկեան Համալսարանի այն հնախօսական Մարմինին կողմէ, որ շաբթիներէ ի վեր պեղումներ կը կատարէ այդ մարզին մէջ. եւ որուն ամենէն զործօն անդամներէն են Քրօք. Լէյք, որ եկած էր եւ տննամբ առաջնորդէ Ն. Ամենապատուութիւնը ի Սամարիա կամ Սերասիա: Մինչեւ երեկոյեան ժամը չորս, տեղոյն պեղումները տեսնել եւ հնախօսական մարմինն պատուասիրութիւնները վայելել վերջ, Ս. Պատրիարքը եւ իր հետեւողները վերադարձան Ս. Աթոռ:

Պէյրէսի Տիգրանակերտցի հնգգ. Յովհաննէս Նաճարեանի կողմէ՝ Ս. Աթոռոյս Մասնադպրանքին նուիրուած են հայերէն զանազան թերթներու հաւաքածոներ:

Տ Խ Ր Ո Ն Ի

Ապրիլ 20էն 21 լուսնոյ հինգշաբթիի կէս գիշերին Ս. Քաղարքի գերմանական հիւանդանոցին մէջ

իր մահկանացուն կնքեց հանրածանօթ մտաւորական եւ բանասէր Գ. Յրեմիէի Մուրաթեան, որ, քանի մը տարիներէ ի վեր, արդէն, խօթացեալ վիճակ մը ունէր՝ ոսկրախախտումի արկածի մը հետեւանով. իսկ շուրջ վեց ամիսներէ ի վեր կը տառապէր ընդհանուր տկարութեամբ: Հանգուցեալը վերջին շառաւիղն էր Յօպպէ քաղարի ամենէն պատուաւոր Մուրաթեան ընտանիքին, որ Պաղեստինի հայութեան մէջ շուրջ երեք քառորդ դարէ ի վեր ուշագրաւ եղած էր իր ընկերային եւ ազգային գիրքով: Իր հայրը, Յակոբ, հօրեղբայրը Սիմէոն, երկար տարին ձեռնհասօրէն վարած էին, Յօպպէի մէջ, գերման հիւպատոսութեան պաշտօնը. իսկ երկու եղբայրները, Գէորգ եւ Սրապիոն, ինչպէս ինքն եւս, առեն մը՝ Պէյրուսի մէջ քարտուղարութեան պաշտօն վարած են Դերման հիւպատոսարանի, եւ միշտ, ազգ. կեանքի մէջ, իր հայրն ու հօրեղբայրը եւ երկու եղբայրները մանաւանդ, ջանացած են ունենալ զործօն զինք, եւ մասնաւորաբար Ս. Աթոռիս վերաբերութեամբ ցոյց տալ ջերմ սէր: Յրեմիէի կանուխ քաշուեցաւ քաղարական ասպարէզէն, ուղեւորով աւելի իր մտաւորական եւ զրական հակումներուն նուիրուելով: Երջանաւարտ Հայտէլպէրիի Համալսարանէն, ունէր բարձր զարգացում եւ դասական եւ եւրոպական արդի լեզուներու եւ զրարքի եւս խոր հմտութիւն: Ինչպէս Սիմոնի ներկայ տարւոյ Մարտ ամսի թիւին մէջ, իր վերջին մէկ զործին նուիրուած մատենախօսականի մը մէջ մանրամասնուած էր, զրած է Յովհաննէս Յայնուպեան հայերէն թարգմանութեան վրայ բանասիրական ստուար ուսումնասիրութիւն մը. Արարա Ս. Դրոց մէջ մտակարութեամբ նոյնպէս բանասիրական զործ մը, գերմաներէն լեզուով, որ արժանացած է Հիւպանիի եւ Հ. Տաշեանի գնահատութեան, եւ Պարապուսի ի Ս. Գիւրս անունով կրօնական գրականութեան ոգիով երկասիրած զործ մը, Սիմոնի մէջ հրատարակած է նոյնպէս նախնաց մատենագրութեան նըշխարներէն Ս. Նիքիմի Ասորոյ վեցաւորած առաջուած վասն Նիկիմիայի բաղաճայն զործը: Որչափ հմուտ էր իբրեւ բանասէր եւ իբրեւ աստուածաբան, նոյնքան լուրջ էր եւ պարկեշտ՝ իբր մարդ: Մեծաւ շուրջ եօթնասուներինգամայ. անգլաւ եւ ամուրի, ինչպէս եղած էին միւս երկու եղբայրներն եւս: Տուղարաւորութեան արարողութիւնը կատարուեցաւ Ապրիլի 21ին, Ս. Աթոռոյս Մայր Տաճարին մէջ, քաղարիս եւ Յօպպէի գերման գաղութէն լարեկամներու, եւ ազգայիններու խուռն թաղմութեան ներկայութեամբ, եւ թովանդակ Միարանութեան եւ ժառանգաւորաց մասնակցութեամբ: Կը նախագահէր Ս. Պատրիարք Հայրը, որ զգաճուած սրտիւ դամբանական մը խօսեցաւ, ողբալով ոչ միայն իր կորուստը, այլ նաեւ իր ազգատոհմին շիջումը՝ իր զազաղին առջեւ, եւ դրուատին ընկելով իր մտաւորական եւ քարոյական արժանիքին: Յետոյ, ամբողջ Միարանութեան թափուրով, որուն կը նախագահէր Տ. Մեսրոպ Սրբազան, մարմինը առաջնորդուեցաւ ազգ. գերեզմանատուն, ուր եւ ամփոփուեցաւ: Այս մահը խոր տրամուրթին պատճառեց Ս. Աթոռիս եւ երուսաղէմի ազգային շրջանակներուն մէջ: